

mikor majd már nem nemzeti becsvágyak, hanem kultúrák versengenek. Nem indulnánk rossz esélyekkel.”

Gauguin 1897 októberében „írta Monfreid-nek a híres mondatot: »Legyenek mindig maga előtt a perzsák, a kambodzsaiak és egy kicsit az egyiptomiak. A nagy tévedés, az a görög, legyen bár mégoly gyönyörű.« És miért? »Puvi magyarázza a gondolatát, igen, de nem festi meg«, pontosítja Gauguin Charles Morice-nak. »Ő görög, míg én, én vadember vagyok, farkas nyakörv nélkül az erdőben.« Tehát a művészet titka? Nagyon egyszerű, mikor az ember a természetet nézi, nagyon nehéz, mikor az ember egy kicsit rejtelmesebben, parabolákban akarja kifejezni magát, formákat találni.« ... Mivel, teszi hozzá, »a műalkotásban pontosan az a lényeg, ami nincs kifejezve: implicite következik a vonalakból, se szín se beszéd nem számít; nem materiálisan konstituált.«” (Charles Estienne, *Gauguin*, Skira, 1953, 96.) „Az ezernyolcszázias esztendő legvégén Párizs apró hidjainak egyikén egy igen választékosan öltözött, bohémkülséjű férfi szemlélődött. A járóelők aggodalmas pillantásokkal méregették abban a hiszemben, hogy életunt, kire ellenállhatatlan vonzást gyakorolnak a sűrű Szajna-habok. De az elegáns férfi nem ugrott, csak állt és nézelődött. Tekintete nyugodtan járt a víz fölött, a két part házainak szeszélyes ablaksorain, ezekről a háztetőkre emelkedett, ott a kéményeket vizsgálta, füstjük fura kérdőjeleket rajzolt az égre. Pillantása végigsétált az égbolton a Montmartre-től Montparnasse felé és vissza. A sarki koldus talán arra gondolt, hogy azt a túlvilágot keresi ott fenn, mikor a férfi e következő meglepő észrevételt tette: »Páris ege úglólszik kezdi utánozni Corot-t«” (*Szerelmes* 178.)

PAPP GYÖRGY: MAGYAR ANTEUSZ